

درس حقوق مدنی ۲

حقوق اموال و مالکیت

حقوق مدنی دربردارنده قواعد و مقررات تنظیم وضعیت و اهلیت اشخاص، اموال و مالکیت آنها، قراردادهای، مسئولیت های ناشی از اعمال زیان بار، امور خانواده، و عقود وارث و صیت است. لذا قلمرو حقوق مدنی بسیار گسترده است و کارایی زیادی هم دارد.

دانشجویان گرامی، پس از آن که با بحث اشخاص و اهلیت (حقوق مدنی ۱) آشنا شدید، اینک مناسب است که با اموال و مالکیت اشخاص آشنا شوید که موضوع درس حقوق مدنی ۲ و یکی از مباحث مهم و پر دامنه دانش حقوق است.

اموال جمع مال است و مال چیزی است که دارای ارزش اقتصادی و مفید بوده و یک نیاز اعم از مادی یا معنوی را برطرف می کند، از این رو مورد داد و ستد قرار می گیرد. البته معیار این ارزش نوعی است و در اختیار عرف است، بدین جهت اموال و حقوق مالی از تنوع و دامنه وسیعی برخوردار است. اما نکته مهم تحول در مصادیق مال است؛ پیشرفت فناوری و روابط بشر و گسترش روزافزون کاربرد اینترنت در جوامع انسانی موجب پیدایش و رواج مصادیقی چون اموال فکری و مالکیت معنوی و اموال مجازی شده که در حوزه مالکیت فکری و تجارت الکترونیک بسیار مورد توجه است. محور مهم دیگر مالکیت است که از جهات مختلف از جمله اقسام آن (عمومی و خصوصی) و محدودیت ها و شاخه های آن قابل بحث و بررسی است.

یکی از مهم ترین شاخه های مالیکت حق انتفاع است که به معنای حقی است که به موجب آن شخص می تواند از مالی که عین آن ملک دیگری است یا مالک خاصی ندارد استفاده کند؛ همانند اینکه مالک یک ملک مشخص به دوست نیازمند خود اجازه دهد برای مدتی در ملک او سکونت کند و از منافع آن استفاده نماید که در این رابطه دوست نیازمند صرفاً «حق بهره برداری و انتفاع»

از ملک ایجاد شده و «مالکیتی» برای ایشان نسبت به منافع ایجاد نخواهد شد و لذا حق انتقال و واگذار منفعت مال را به دیگری ندارد. در این درس حق انتفاع و اقسام و آثار آن مورد مطالعه قرار می گیرد و در ادامه وقف به عنوان یک نهاد برجسته، موثر و پر قدمت در حقوق ما معرفی شده و انواع و احکام حقوقی آن ارائه می شود.

بدین سان این درس با هدف یادگیری مفاهیم و مباحث و آثار حقوقی مربوط اموال، اقسام مال و حقوق مالی، مالکیت و قواعد ناظر بر آن، احکام مالکیت، محدودیت های مالکیت و نیز شاخه های مالکیت ارائه می شود و همراه آن تلاش می گردد تا مواد قانونی مربوط از قانون مدنی و سایر قوانین مرتبط (مانند قانون تملک آپارتمانها) مورد تحلیل و نقد قرار گیرد.

سرفصل های درس:

- تبیین مفاهیم اولیه: مال / حق مالی و حق غیر مالی / انواع حق مالی
- حقوق معنوی / سرقتی / دارایی و... و آشنایی با مصادیق جدید مال و حق مالی
- اقسام اموال: آشنایی با مهم ترین تقسیمات اموال و آثار و فوائد آن، مثلی و قیمی
- اموال منقول و غیر منقول
- اعیان و منافع / اموال خصوصی و عمومی
- اموال غیر قابل انتقال (قانونی و قراردادی)
- مفهوم مالکیت و اوصاف آن
- محدودیت های ناشی از مالکیت
- احکام مجاورت در مالکیت
- توابع مالکیت
- حق انتفاع و اقسام آن از جمله عقد انتفاع

- حقوق و تکالیف مالک و منتفع
- وقف و ماهیت و اقسام آن،
- شرایط وقف و تولیت و اداره وقف
- حق ارتفاق و اقسام و احکام آن

منابع درس:

مطالب تدریس شده در کلاس

قوانین و مقررات مربوط (که مورد اشاره و تحلیل قرار گرفته)

کتاب: اموال و مالکیت دکتر ناصر کاتوزیان

اموال و مالکیت دکتر سید حسین صفایی

ارزیابی و امتحان:

فعالیت کلاسی، تحقیق و ارائه سمینار تا دو نمره

میان ترم: ۵ نمره

پایان ترم: ۱۵ نمره

برقراری ارتباط

mmeghdadim@gmail.com